



## **Chất độc Da Cam và Giải quyết Hậu quả của cuộc Chiến tranh ở Việt Nam**

Charles Bailey, Giám đốc, Chương trình Chất độc Da Cam ở Việt Nam

### **Bài phát biểu chính**

Hội nghị vì Hòa Bình của Nhóm Rotary, Đại học California/Berkeley  
Ngày 28-29/10/2011

Cảm ơn Phuong Quach vì những lời giới thiệu tốt đẹp của chị. Xin cảm ơn các quý vị đã tham gia cùng chúng tôi hôm nay tại Trung Tâm Hội nghị Clark Kerr tại trường Đại học California, Berkeley đẹp tuyệt này. Chúng ta sẽ đưa vấn đề Chất độc Da Cam vào dĩ vãng.

Năm 1997 tôi tới Việt Nam và đã ở Việt Nam 10 năm dẫn dắt các chương trình hoạt động của Quỹ Ford. Đó là thời gian tôi đã thấy hậu quả vẫn đang còn tồn tại của vấn đề Chất độc Da cam. Tôi hiểu được rằng đây là sự thật—Cuộc chiến vẫn còn chưa kết thúc khi tiếng súng đã ngưng và khi người lính cuối cùng đã rời khỏi chiến trường. Cuộc chiến đã để lại một bóng đen lâu dài; cuộc chiến còn để lại một cái đuôi dài. Đây là sự thật về vấn đề Chất độc Da Cam. Tôi bắt đầu tìm hiểu xem có thể làm được gì đối với cái đuôi dài chiến tranh này, và câu trả lời là: “Khá nhiều”. Bây giờ chúng ta có thể xem nó như một vấn đề nhân đạo mà chúng ta có thể làm được điều gì. Đây là lý do mang chúng ta đến đây ngày hôm nay.

Tóm tắt nhanh câu chuyện: Từ 1961 đến 1971, quân đội Mỹ đã rải 20 triệu gallon Chất độc Da Cam và các chất diệt cỏ khác trên khắp Việt Nam với ý định diệt hết mùa màng và dọn quang rừng. Chúng ta đã sử dụng độ đậm đặc lên tới 50 lần mức độ các nhà máy sản xuất khuyến nghị. Chất diệt cỏ đã giết chết mọi thứ- các cây to, cây nhỏ, cây ăn quả, bụi rậm, cỏ, mùa màng. Đến cuối thập kỷ, một diện tích bằng diện tích của Massachusetts đã cơ bản bị hết sạch màu xanh và đất đai ở đây đã bị rút trơ trụi như trên mặt trăng. Có thể bốn triệu người Việt Nam đã bị phơi nhiễm do phun rải cộng với khoảng tất cả 2,75 triệu quân nhân Mỹ đi qua vùng phun rải của Việt Nam trong thời gian đó.

Nhưng đó chưa phải là hết. Hóa ra là Chất độc Da Cam còn chứa một hóa chất nguy hiểm gọi là dioxin gây độc hại đến con người kể cả khi chỉ với một lượng nhỏ. Phơi nhiễm dioxin làm giảm thọ và giảm chất lượng cuộc sống của bạn. Nó liên quan tới một danh sách dài các tình trạng nghiêm trọng về sức khỏe: một số loại ung thư, tiểu đường, rối loạn thần kinh và da, dị tật bẩm sinh và khuyết tật cho các thế hệ sau. Và những tình trạng này đã phát sinh ở cả hai nước ngay sau khi cuộc chiến kết thúc.

Rồi thì toàn bộ vấn đề là cần làm gì đối với vấn đề Chất độc Da Cam đã bị tắc hàng thập kỷ trong một mớ bòng bong về xung đột về chính trị và tính khoa học: Có **thật sự** đây là Chất độc Da Cam? **Ai** phải chịu trách nhiệm? Mọi người đã biết được **Những gì** và họ biết **Khi nào?** Kết quả là, ai cần làm gì cho ai và khi nào? Trò đổ lỗi này chẳng giải quyết được gì. Nó chỉ làm chậm tiến độ hành động lại, cả ở đây Hoa Kỳ và tại Việt Nam.

Năm 1991 Quốc hội nói hãy quan tâm đến vấn đề này. Bộ Cựu chiến binh nay cấp bảo trợ khuyết tật cho các cựu binh Mỹ tham gia trong chiến tranh Việt Nam và gia đình của họ là những người đã mắc phải bất cứ loại bệnh nào trong danh sách 15 loại bệnh đã được liệt kê. Năm 2008 Bộ đã chi trả 13.8 tỉ USD cho các cựu binh Mỹ tham gia chiến tranh tại Việt Nam. Nhưng trong khi ấy chúng ta đã làm rất ít cho những người Việt nam bị ảnh hưởng

Hội Chữ thập Đỏ Việt Nam dự tính có tới 3 triệu người Việt Nam bị ảnh hưởng về sức khỏe do bị phơi nhiễm trực tiếp hoặc gián tiếp với dioxin, cả trong thời gian đó và cả gần đây nữa. Trong số này bao gồm khoảng 150.000 trẻ em hiện nay.

Chất độc Da Cam- chính chất diệt cỏ- suy giảm khá nhanh. Nhưng tại các sân bay quân sự của Mỹ trước kia nơi chứa và vận chuyển chúng thì một số bị tràn hay rò rỉ và ngấm vào lòng đất. Trong những điều kiện như vậy, dioxin còn độc hại hàng thập kỷ trong đất và trầm tích trong các ao hồ, do đó cá và vịt kể từ đây vẫn đang ăn dioxin. Và do đó dioxin đi vào chuỗi thực phẩm và vào được cơ thể con người. Các “điểm nóng” dioxin cụ thể là một vấn đề nan giải tại ba sân bay quân sự của Mỹ trước kia- Đà Nẵng, Phù Cát và Biên Hòa.

Tháng Tám vừa qua kỷ niệm 50 năm lần đầu tiên Chất độc Da Cam được sử dụng ở Việt Nam. Tác động độc hại của việc chúng ta phun rải Chất độc Da Cam hiện nay hàng triệu người Việt Nam vẫn còn đang gánh chịu, trong đó có cả trẻ em. Cách đây một năm phóng viên của bản tin CBS Thụy Vu tại KPIX ở San Francisco đã tới Việt Nam và làm phóng sự này.

**Thụy Vu KPIX Channel 5/CBS News: <http://www.youtube.com/watch?v=kkbnFfldsOc>**

Đó là hậu quả của Chất độc Da Cam ở Việt Nam. Bây giờ tôi xin được kể các vị nghe những gì đã làm được và những gì tiếp theo có thể làm được.

Trong 4 năm qua, có rất nhiều tiến triển đã tạo ra cơ hội để Mỹ có thể nỗ lực hơn làm công việc nhân đạo. Việc tẩy độc sân bay là việc dễ làm. Chúng ta đã làm đủ việc nghiên cứu và thực hiện thí điểm và bây giờ chúng ta đã biết làm thế nào để bảo vệ con người một cách an toàn. Tại Đà Nẵng, phần đất bị nhiễm nặng nhất đã được hàn kín bằng lớp phủ xi măng, và đường dẫn nước mưa đã được lọc và khống chế. Việc đánh cá tại khu vực dưới sân bay đã bị cấm và đã xây một bức tường rào cao ngăn cách khu đất nhiễm độc với cộng đồng dân cư gần đó. Bom mìn chưa nổ tại đó đã được tháo gỡ. Tháng 10 năm ngoái tại Hà Nội, Ngoại trưởng Clinton đã tuyên bố chính phủ Mỹ sẽ hỗ trợ cho việc tẩy độc hoàn toàn dioxin tại sân bay Đà Nẵng.

Đây là tin tốt lành, và khi có tiền, chính phủ Mỹ cam kết sẽ tẩy sạch độc tại ba điểm nóng chính về dioxin và nguy cơ ảnh hưởng về sức khỏe công cộng mà nó gây ra sẽ được giải quyết triệt để. Tuy nhiên chúng ta không được quên thách thức lớn hơn-- làm thế nào có được các dịch vụ và các cơ hội cho những người khuyết tật và gia đình của họ, đặc biệt là những người khuyết tật có thể do phơi nhiễm với dioxin trong quá khứ.

Nhiều tổ chức phi chính phủ của Mỹ và Việt nam cũng như những nhà tài trợ cá nhân hiện đang giúp đỡ những gia đình cũng như bổ sung thêm vào các cơ sở hiện có để các gia đình có trẻ em khuyết tật có thể có được các dịch vụ hỗ trợ tại khu vực họ sinh sống

Trong bốn năm qua Quốc hội Mỹ đã phân bổ khoảng 40 triệu USD, phần lớn là để tẩy độc dioxin tại sân bay tại Đà Nẵng.

Trong cùng thời gian này, các nước và các tổ chức của liên hợp quốc đã đầu tư 39 triệu USD. Các chương trình này đã giúp ích cho hơn 10.000 thanh thiếu niên Việt Nam.

Chính phủ Việt Nam cũng đã chi tiền để tẩy độc sân bay và cấp khoản tiền trợ cấp hàng tháng khoảng 17USD cho những cựu binh bị ảnh hưởng. Tổng số tiền này mỗi năm lên đến khoảng 40 triệu USD.

Nhưng tất cả mọi nỗ lực này mới chỉ đáp ứng chưa tới 10% nhu cầu.

Năm 2007, một nhóm những nhà khoa học và công dân tên tuổi của cả hai nước đã thành lập một Nhóm Đối thoại Mỹ-Việt về vấn đề Chất độc Da Cam/Dioxin. Người đứng ra tổ chức Nhóm là Susan Berresford, vị Đồng Chủ tịch Nhóm, Đại sứ Ngô Quang Xuân, và một thành viên của Nhóm, Bác sĩ Nguyễn Thị Ngọc Phượng, đang ở đây hôm nay. Nhóm Đối thoại đã làm cho vấn đề này rõ ràng và nổi bật, chỉ ra cách thoát ra khỏi sự bế tắc trong quá khứ, đã đưa ra ý kiến chuyên môn trong phiên điều trần trước Quốc hội và tiếp tục làm cho vấn đề Chất độc Da Cam trong con mắt công chúng tại đất nước này. Các vị sẽ thấy một số các phiên họp hôm nay sẽ về truyền thông đại chúng. Đây là Nhóm Đối thoại.

Năm ngoái Nhóm Đối thoại đã dự thảo một kế hoạch hành động khả thi 10 năm để giải quyết cả hậu quả bi thảm này- cụ thể là tẩy độc các điểm nóng dioxin, và mở rộng các dịch vụ nhân đạo cho người khuyết tật và gia đình của họ. Bản kế hoạch này sẽ được thực hiện với chi phí 300 triệu USD trong vòng 10 năm, hay nói cách khác là chỉ 30 triệu USD một năm.

Chúng tôi nghĩ chính phủ Mỹ nên đóng vai trò chính trong việc cung cấp số tiền này, cùng với các nhà tài trợ công tư khác, và với sự tiếp tục đầu tư phù hợp của chính phủ và nhân dân Việt Nam.

Nhưng tại sao các vị lại dính líu đến vấn đề Chất độc Da Cam? Tại sao các vị lại làm việc để chấm dứt cái hậu quả của cuộc chiến tranh Việt Nam hiện vẫn đang còn tồn đọng này? Tôi nghĩ mỗi người sẽ có những lý do riêng của họ. Tôi cũng nghĩ sẽ công bằng nếu tôi nói với các vị lý do của tôi- ыл do khiến tôi tiếp tục làm việc trên vấn đề này, bắt đầu từ năm 1998 và từ năm 2007 tôi đã làm việc toàn phần trên vấn đề này.

Trước hết, tôi tin rằng nếu các vị nhìn thấy một vấn đề xã hội to lớn và nghiêm trọng và có cơ hội và phương tiện để chấm dứt nó, các vị thấy có nghĩa vụ phải hành động. Các vị có nghĩa vụ phải hành động. Không có sự lựa chọn nào khác. Là đại diện của chương trình của Quỹ Ford tại Việt Nam đóng tại Hà Nội, tôi đã tin rằng tôi có phương tiện cũng như các điều kiện khả thi để có thể làm điều gì đó về vấn đề Chất độc Da Cam. Trong tình huống như vậy, tôi đã không có sự lựa chọn, tôi có nghĩa vụ phải hành động.

Thứ hai, tôi là người may mắn trong cuộc đời. Kinh nghiệm của tôi là những việc quan trọng có thể làm được, phải làm được với một chút kiên định. Tôi thích làm được việc và tôi khá kiên định về điều này. Tất nhiên 11 năm trước khi tôi bắt đầu làm việc về Chết độc Da Cam, tôi chẳng nghĩ là nó mất nhiều thời gian đến thế! Nhưng những việc quan trọng cần phải làm với sự kiên định và tôi rất lạc quan rằng chúng ta rồi sẽ làm cho vấn đề Chết độc Da Cam đi vào trong dĩ vãng.

Thứ ba, tôi hoàn toàn tin tưởng sâu sắc rằng Chết độc Da Cam là một vấn đề cấp bách. Một số người có thể nói, sau 50 năm trôi rồi, có gì mà phải vội? Đã mất nhiều thời gian như thế rồi và vì thế nó có thể kéo dài hơn nữa. Không có việc gì khác quan trọng bằng việc giải quyết vấn đề Chết độc Da Cam, hoặc không có vấn đề nào quan trọng hơn ư? Lời đáp của tôi là có, chắc chắn có những vấn đề khác thách thức chúng ta trên hành tinh này. Mặt khác, làm sao chúng ta có thể sống với ý nghĩ rằng không sao, cứ để cho những người khác và gia đình của họ sống tiếp một ngày khó khăn? Những người khuyết tật không biết đến ngày lễ, không có ngày nghỉ cuối tuần. Hãy dừng để việc này tiếp diễn nữa. Chúng ta có phương tiện để giúp những nạn nhân Chết độc Da Cam sống cuộc sống có nhân phẩm, dễ chịu và tự trọng. Tại sao lại phải chờ thêm một tuần, một tháng, một thập kỷ nữa? Nếu không hành động bây giờ thì khi nào?

Đây là những lý do của tôi: nghĩa vụ, sự lạc quan và tính cấp bách. Thế còn lý do của các vị là gì? Đêm qua tại Trung Tâm David Brower chúng ta đã xem bộ phim khá thú vị của Masako Sakata, chúng ta hiểu được những lý do khác nữa—thảm họa gia đình, cảm giác trào dâng riêng tư đã dẫn đến hành động nhân chứng xuất chúng- đó là bộ phim của bà. Từ những câu hỏi sau khi chiếu bộ phim, chúng ta đã thấy là có nhiều lý do để chúng ta quan tâm và để chúng ta hành động.

Với các sinh viên- Đây là cơ hội để các bạn áp dụng những gì các bạn đã học được để giúp mọi người và thỏa nguyện làm chủ được lĩnh vực mình đã lựa chọn. Và Chết độc Da Cam là một vấn đề có giới hạn—có bắt đầu và có kết thúc. Kinh nghiệm các bạn thu được là quý báu với các bạn trong sự nghiệp tương lai của các bạn. Tại bữa ăn trưa các bạn sẽ có cơ hội giao lưu với nhóm Viet Fellows- là những người đang học trong trường hoặc mới ra trường đã đến làm tình nguyện viên ở Việt Nam.

Với các thành viên Rotary- Rotary là một mạng lưới toàn cầu lớn gồm những người có sự quan tâm đến những người khác; khẩu hiệu của các vị là “Phục vụ cao hơn Bản thân”. Tổ chức Rotary International Foundation làm đối tác với Nhóm Đối thoại Mỹ Việt về Chết độc Da Cam trong việc mang nước sạch đến cho 220 hộ gia đình ở một làng quê hẻo lánh ở Việt Nam- một làng quê bị ảnh hưởng của Chết độc Da Cam. Nhóm Rotaplast ở San Francisco của các vị đang thăm dò khả năng tham gia sâu hơn nữa với các thầy thuốc Việt nam về việc phẫu thuật mô hàm ếch, sút môi. Có rất nhiều những dự án khác nữa mà các vị làm ở Việt Nam mà các vị quá khiêm tốn. Nhưng tôi biết khi có cơ hội các vị có thể và sẽ làm nhiều hơn.

Với những người Mỹ gốc Việt- tôi tin các vị trong chúng ta có cơ hội đặc biệt và thực tế có nhiệm vụ dẫn dắt chúng ta ra khỏi hậu quả khủng khiếp này. Một mặt nhìn nhận và tôn trọng những hi sinh và tín ngưỡng sâu kín của những người Mỹ gốc Việt lớn tuổi, bây giờ là lúc nhìn vào tương lai ở Việt Nam và mối quan hệ của Mỹ với Việt Nam. Di sản Việt của các vị giúp cho các vị có cái nhìn nội tâm vào nền văn hóa của đất nước này và ý nghĩa của việc giúp đỡ. Cái nhìn nội tâm đó cho các vị một niềm tin độc nhất vô nhị nói với những người Mỹ khác, Chết độc

Da Cam- hãy cùng sửa sai vấn đề này; đây là vấn đề nhân đạo mà chúng ta có thể làm được một chút gì đó. Thực tế tôi nghĩ chúng ta sẽ chỉ xoay chuyển tình thế về vấn đề Chất độc Da Cam khi những người Mỹ gốc Việt lên tiếng và nói với các lãnh đạo chính trị của chúng ta: Việt nam— đây là một đất nước quan trọng. Hãy cùng nhau sửa sai việc này bây giờ.

Và cuối cùng, cho phép tôi nói với mỗi người Mỹ trong phòng họp này – Chúng ta những người Mỹ sớm học được hai điều trong đời: Nếu bạn làm bừa bãi tung tóe, hãy dọn sạch đi. Và nếu bạn vô tình làm hại ai đó, hãy cố gắng làm lại cho đúng. Cả hai bài học này đều áp dụng ở đây. Tất cả những người Mỹ chúng ta nên tâm niệm điều này.

Tôi đã nói ở trên là vấn đề Chất độc Da Cam là khẩn cấp phải hành động bây giờ. Đồng thời tôi cần phải thực tế và nhìn nhận rằng sẽ còn mất nhiều thời gian nữa để giải quyết vấn đề này—bản Kế hoạch của Nhóm Đối thoại nói rằng sẽ mất một thập kỷ để giải quyết đáng kể vấn đề hậu quả Chất độc Da Cam. Tin tốt lành là bây giờ chúng ta có cơ hội mà trước kia chưa hề có, chúng ta hiểu giới hạn của vấn đề mà lúc trước chúng ta không hề hiểu, và chúng ta có kiến thức và biết chắc cách giải quyết.

Cái chúng ta cần là những người lao động mới, những thanh niên có thể thúc đẩy vấn đề này đến đoạn kết, có thể thể hiện một cách conclusively là đây là vấn đề nhân đạo mà chúng ta có thể và đang hành động vì nó. Jon Funabiki đã có nhã ý giới thiệu tôi tại buổi tiếp khách tối qua và đã hỏi mọi người ai biết Charles Bailey thì giơ tay lên. Hầu hết mọi người đã giơ tay. Đây là một phần thưởng quý giá với tôi, như là tôi đã được “Bingo” trong kiểu một cuộc thi của Facebook! Nhưng thực tế vấn đề Chất độc Da Cam cần có một thế hệ những người lãnh đạo mới, thật nhiều người. Những lãnh đạo này là các bạn.

Tôi xin được kết thúc bài giới thiệu của tôi bằng một video thứ hai. Băng video này là của tổ chức Active Voice, một nhóm những người hoạt động phi lợi nhuận tại San Francisco. Video này có trên trang web của họ, tên là “MakeAgentOrangeHistory.

Active Voice video [www.MakorgeAgentOrangeHistory.org](http://www.MakorgeAgentOrangeHistory.org)

Vậy là hãy cùng nhau tham gia để chấm dứt hậu quả lâu dài của cuộc Chiến tranh của Mỹ tại Việt Nam. Năm nay- kỷ niệm 50 năm- là một thời điểm lịch sử. Mong các vị hãy tham gia cùng chúng tôi để làm cho vấn đề Chất độc Da Cam trở thành dĩ vãng.

Xin cảm  
Ơn